

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. De Conditionibus requisitis ad licite jurandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

aut in causa damnum tertii respiciente, intelligenda sunt juxta communem audientium sensum; quia jurans sic tenebatur illis uti, ne alios deciperet, vel damnificaret.

IX. Sequitur octavo, quod dicens ex ira, ut solent rustici, Per Deum, Per Corpus Christi, &c., non intendens Deum in testem adducere, vel aliquid confirmare, vere non jurat; nam potius hic intendit malum imprecari, vel iram, aut tedium patefacere, quam jurare.

Diximus autem articulo secundo quaestionis antecedentis ex Laym., in his casibus committi peccatum blasphemiae, si proferantur haec verba ex indignatione contra Deum; secus vero si ex indignatione contra creaturas; Quod si per modum juramenti proferantur, erunt peccatum Irreligiositatis contra secundum praecipuum Decalogi, non tamen erunt blasphemiae.

X. Sequitur nono ex Bonac., & Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. cap. 2., quod si quis dicat, Per hanc Crucem, & consulto nullam faciat Crucem, non jurat; quia cum nullam crucem faciat, nullam crucem adducit in testem, nec habet proinde animum jurandi, sed decipiendi.

XI. Queritur secundo; Quotuplex sit Juramentum?

Respondeo, praeter vulgares divisiones in simplex, & solemne, (quod scilicet fit coram testibus, & notario cum aliqua juris forma, & tactu Evangeliorum) in Judiciale, & Extrajudiciale, in Absolutum, & Conditionatum, dividi primo in Assertorium, & Promissorium. Assertorium est, cum Deus assumitur in testem alicujus veritatis assertae, sive de praeterito, sive de praesenti: Promissorium est, per quod juramus aliquid nos facturos, quod vel absolutum est, ut Juro me iturum Romam, vel conditionatum, verbi gratia, Si convalescam;

Pars II.

vel poenale, verbi gratia, Sub poena solvendi centum, nisi ivero.

XII. Dividitur secundo in Invocatorium, seu Contestativum, quod scilicet fit per simplicem contestationem Dei, ut Juro per Deum; & Execratorium, seu Imprecatorium, per quod nosmetipsos, vel aliquid nobis carum divinae ultioni subicimus, si non sit verum, quod asserimus; Verbi gratia, Deus annihilat me, vel filios meos, si hoc non est ita. Quare per Invocatorium Deus solum invocatur ut testis; per Execratorium Deus invocatur etiam ut vindex. Proinde dubium est apud Doctores, Num quando falso sic juratur, praeter peccatum perjurii contra Religionem, sit conjuncta alia species peccati contra charitatem sui, vel proximi?

Communius cum Suar. contra Bonac., & Less. negant; quia non solet quis amico suo, vel sibi ea ex animo imprecari, sed potius cogitat Deum ea non esse facturum. Quare juramentum quodcumque, quovis modo fiat, communiter censetur esse ejusdem speciei; unde in confessione non est opus exprimere, num juramentum fuerit assertorium, num promissorium, num execratorium, ut communiter docent apud eundem Bonac. quaest. 1. punct. 2.

XIII. Demum datur juramentum comminatorium, ut si quis dicat, Per Deum te puniam, te occidam, sed hoc a nonnullis reducitur ad promissorium cum Busemb.; ab aliis cum Trull. ad execratorium.

ARTICULUS II.

De Conditionibus requisitis ad licite jurandum.

I. Tres sunt juramenti liciti comites, Veritas, Justitia, & Judicium; jurari enim nequit, nisi de re, quae satis probabiliter putatur vera; i-

N *tem*

- tem de re honesta, & ex necessitate. Si quis juret se venialiter peccaturum, num peccet mortaliter?
- II. Gravius peccatum est jurare se mentiturum sine animo ponendi mendacium, quam jurare cum tali animo.
- III. Pejerat, qui rem dubiam asserit cum juramento.
- IV. Ad licite jurandum privatim satis est certitudo moralis de rei veritate; at ad jurandum in judicio requiritur notitia de visu, & praesentia.
- V. Quamvis jurans se positurum rem levi graviter peccet, si tunc non habeat animum illam ponendi, non peccat tamen graviter, si deinde illam non ponat.
- VI. Mater, qua juramento comminatorio jurat se punituram filium, peccat graviter, si non puniat, quando punitio est justa, & gravis.
- VII. Non dicitur esse universim juramentum falsum, sed temerarium, quando quis jurat se positurum rem illicitam, puta homicidium: Sicut etiam quando quis jurat se, verbi gratia, patrassse homicidium, ordinando hoc peccatum jactantia ad alios scandalizandos.
- VIII. Si Sortes puset aliquid esse verum, quod tu scis esse falsum, non poteris inducere illum ad jurandum hoc, quod materialiter est falsum.

I. **T**Res condiciones requiruntur, ut liceat jurare, Veritas, Justitia, & Judicium. Dicitur enim Jerem. 4. Jurabis, vivit Dominus, in Justitia, in Judicio, in Veritate. Veritas consistit in hoc, quod jurans non levi, sed valde probabili conjectura pariente certitudinem aliquam moralem arbitretur verum esse, quod jurat. Justitia consistit in hoc, quod non fiat de re illicita; peccas enim graviter, si jures, verbi gratia, te for-

naturum, ex defectu justitiae in juramento; Si tamen jures te paraturum peccatum veniale, aut te non servaturum consilia Evangelii, peccatum erit leve, juxta probabilem sententiam Suar., Valent., Sanch., & aliorum apud Bonac., eo quod non fiat gravis irreverentia Deo vocando illum in testem in tali casu: Quamvis Less. dicit lib. 2. cap. 42. dub. 4. communem sententiam esse, quod sit mortale. Judicium consistit in hoc, quod fiat cum necessitate; unde si quis juret in re levi, qua non indiget confirmari juramento, peccabit ex defectu judicii; quamvis tale peccatum sit solum veniale, nisi adsit contemptus, aut periculum pejerandi.

II. Ex defectu tamen veritatis semper juramentum est mortale, sive res sit levis, sive gravis, tam in juramento assertorio, quam in promissorio, si scilicet non habeas animum ponendi, quod spondes; unde si jures te mentiturum, non habens animum mentiendi, procul dubio erit mortale; Si vero habens animum mentiendi adducas Deum in testem talis veritatis, probabile est, quod sit solum veniale; quia non adducitur Deus ut approbator mendacii, sed solum ut testificans veritatem talis tui propositi mentiendi. Ex quo sequitur, minus malum esse jurare se commissurum veniale animo illud exequendi, quam animo non exequendi, ut notat Sanch. hic.

III. Queritur nunc primo; An peccet etiam mortaliter, qui rem dubiam jurat?

Respondeo affirmative; Eodemque modo pejerat, tam qui jurando asserit tanquam certam rem dubiam, quam qui tanquam dubiam asserit rem certam: Pejerat proinde qui jurat se facturum aliquid, quod dubitat, an sit facturus; In confessione tamen factus est dicere, Toties falsum juravi, quia

quia omnia hæc peccata ejusdem sunt rationis.

IV. Dubium tamen est, quamnam diligentiam adhibere debeat jurans ad cognoscendam rei veritatem, ne sit perjurus?

Respondeo, diversam adhibendam esse diligentiam pro diversitate materie, ut notat Bonac. ex Sanch.: Profecto ad quodvis juramentum requiritur certitudo moralis veritatis rei; nam licet, verbi gratia, probabile sit, Sacerdotem solitum quotidie celebrare hoc mane celebrasse, non poteris tamen id jurare, nisi habeas certitudinem moralem, verbi gratia, ex relatione alicujus fide digni. Verum licet ad juramentum privatum satis sit certitudo moralis ista, verbi gratia, quod rem audieris a persona fide digna; at ad jurandum in judicio rem ita esse, id non est satis; In judicio enim jurari tantum potest, quod novimus de visu, & præsentia; ut præcipit Callixtus. Papa in cap. *Testes* 3., *quæst.* 9.: Et ratio est, quia testis de auditu in judicio non probat semiplene, sicut testis de visu; Si tamen in judicio hoc ipsum juret, scilicet rem accepisse a viro fide digno, non peccat.

V. Quæritur secundo; Quodnam peccatum committitur ab eo, qui non adimplet, quod jurans promisit?

Respondeo, si promisit aliquid grave, verbi gratia se ingressurum in Religionem, peccare mortaliter id non ponendo: Si vero promisit rem levem, puta recitaturum, Ave, communiter Doctores apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 7. docent contra Cajet., & Less. cap. 42. dub. 5. esse veniale: Sicut enim violatio voti in re parva est veniale, ita violatio juramenti promissorii; nam per juramentum Deus in testem adducitur solum veritatis præsentis, seu quod detur de facto animus ponendi, quod promittimus; non vero in testem veritatis futurae,

seu quod ponetur, quod promittimus; unde qui non adimplet juramentum, non est mendax, sed infidelis; non secus ac qui non adimplet votum; & ideo tam in violatione voti, quam in violatione juramenti promissorii in re parva levis irreverentia irrogatur Deo.

VI. In juramento tamen comminatorio, quando, verbi gratia, mater jurat se punituram filium, si id faciat ex passione, & vindicta inordinata, certe non tenetur punire; quia juramentum non obligat ad faciendum malum, cum non sit vinculum iniquitatis: Si vero punitio sit justa, erit peccatum grave, si ea non ponatur, quando res est gravis, leve vero, quando res est levis, dummodo tamen causa punitionis, ac circumstantiæ, ut diximus, maneant invariata; nam si punitio erat justa, quando cum juramento fuit promissa, & deinde posita emendatione, & poenitentia delinquentis, aut intercessione facta ab amico, punitio non est requisita a culpa, certe mater ad illam non tenetur; quia juramentum, sicut & votum, habet semper tacitam illam conditionem, *Nisi causa varietur*: Demum fœmina, quæ jurat se fracturam brachia puero, tenetur solum moderate illum castigare, quia illa locutio est hyperbolica.

VII. Quæritur tertio; Quodnam peccatum sit juramentum adhibere tanquam medium ad malum; Verbi gratia, si quis juret se habere animum fornicandi; vel si quis juret Petrum esse adulterum, adhibendo juramentum, ut Petrus occultus adulter infametur?

Respondeo, peccatum hoc non esse proprie, & stricte perjurium, quia supponitur jurari verum, sed est peccatum grave ex defectu justitiæ in juramento requisitæ; eo quod gravis irreverentia fit adducere Deum ad confirmandam iniquam actionem; Si vero materia esset levis, peccatum esset veniale, & tale juramentum vocatur a Doctoribus

Temerarium, quia temere prolatum. Qui vero ob jactantiam, & ut credatur, jurat se commississe, verbi gratia, homicidium, neque perjurium committeret, neque juramentum temerarium, eo quod non assumeret juramentum tanquam medium ad confirmandam iniquam actionem, nec invocaret Deum ut testem peccati, sed solum ut testem veritatis; quare solum committeret peccatum mortale jactantiae, nisi talem hanc jactantiam ordinaret ad alios scandalizandos; sic enim juramentum esset temerarium. Ita Tambur. ex Pal., & Suar.

VIII. Quæritur ultimo; An sit peccatum inducere aliquem ad jurandum falsum, quod is credit esse verum; Verbi gratia, si quis putet te esse Romanum, cum sis Neapolitanus, poteritne illum inducere ad jurandum, quod tu sis Romanus?

Respondeo, id affirmare Hurt., & Dian. part. 5. tract. 7. resol. 14. cum Tambur. cap. 1. §. ult. post fuse discussam hanc questionem. Verum Lugo aperte negat, cum Suario, Azorio, Pontio apud eundem Dianam. Ratio est, quia sicut non possumus inducere infantem ad blasphemandum, ebrium ad fornicandum, nec servum ad laborandum die festo, quem ille putat esse feriatum; ita in casu nostro non possumus inducere ignarum ad pejerandum, seu ad jurandum, quod tantum materialiter falsum est.

ARTICULUS III.

De Materia Juramenti.

- I. Juramenti promissorii materia debet esse res licita, possibilis, honesta, & non indifferens, nec impeditiva majoris boni.
- II. Si jures in obsequium Dei te ducturum Uxorem, ad id non teneris; Secus vero si id jures in gratiam

famini, quam vis ducere.

III. Qui rem bonam, puta jejuniis, jurat ob finem malum, ad illam non tenetur; Secus vero si illam jurat ob finem bonum, quamvis hic per peccatum assequendus sit.

IV. Secunda sponsalia jurata, etiam dissolutis prioribus sponsalibus, non obligant.

V. Promissio facta pro turpi facinore patrando, num eo patrato obliget?

VI. Promissio prodiga num obliget ad totum? num ad partem, in qua non sit prodigalitas? Num simpliciter non obliget?

VII. Juramentum non obligat ad ponendum, quod lege etiam civili vetatur; obligat tamen ad id, quod lege civili non prohibetur, sed permittitur in favorem jurantis.

VIII. Juramentum de non acceptando Episcopatum, si fiat ex affectu humilitatis, validum est; secus vero si fiat ad declinandam curam Episcopales.

I. **C**ertum est, materiam juramenti promissorii debere esse rem licitam, possibilem, honestam, & non impeditivam majoris boni. Quare juramentum de re illicita est illicitum, & non obligatorium; Juramentum vero de re impossibili cognita ut tali est temerarium, & graviter peccaminosum; quia non stat cum animo exequendi, quod juratur. Juramentum de re indifferenti neque est obligatorium; Verbi gratia, de non fricando barbam, de non transeundo per talem viam, nullo adhibito fine honesto, vel de non ludendo in tali domo, vel cum tali persona, eo quod infeliciter luseris. Ratio est, quia Deus non obligat ad aliquid vanum, & otiosum; nisi tamen res indifferens fiat bona ex aliqua circumstantia, vel sit in favorem Tertii.

II. Neque demum est obligatorium jura-